

ผลของโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง
 ของเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรง ในสถานแรกรับเด็กหญิง เขตภาคกลาง*

**THE EFFECTS OF THERAPEUTIC RELATIONSHIP PROGRAM
 ON SELF ESTEEM AMONG GIRLS IN EXPOSURE TO VIOLENCE
 IN THE CENTRAL REGION RECEPTION HOME FOR GIRLS**

อัจรา ฐิตวัฒนกุล, พย.บ. (Audjara Titawattanakul, BNS.)**

สารรัตน์ วุฒิอาภา, Ph.D. (Sarasud Vuthiarpa, Ph.D.)***

ชมชื่น สมประเสริฐ, Ph.D. (Chomchuen Somprasert, Ph.D.)***

Abstract

Objectives: The purpose of this quasi-experimental study was to determine the effects of a therapeutic relationship program on the self-esteem among girls exposed to violence in a central region reception home for girls.

Methods: The samples were 60 girls aged between 13 and 17 who had experienced violence. The samples were divided equally into the experimental group and control group. Thirty girls in the experimental group received the therapeutic relationship program based on the Peplau theory. The program composed of 8 sessions, met once a week (2 hours per session) for 8 weeks. On the other hand, the 30 girls in the control group received usual care. The program was verified by three expertise. The data were collected using personal information questionnaire and Rosenberg' self-esteem scale. The reliability of the Rosenberg'

self-esteem scale was .86. Data were collected before and immediately after intervention. Data were analyzed using descriptive statistics, including the percentage, mean and standard deviation, and t-test.

Results: The findings revealed that (1) the self-esteem mean score of the experimental group after the completion of the intervention was significantly higher than that before, and (2) the mean differences of self-esteem score before and after experiment of experimental group and control group were significantly different.

Conclusion: This study demonstrated that the therapeutic relationship program could be able to increase the self-esteem of girls who are victims of violence, so responsible persons and relevant agencies can use this program as an alternative form of treatment for girls who are victims of

* วิทยาลัยพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

** Corresponding author, วิทยาลัยวิชาชีพ E-mail: lovemeenloveyo@gmail.com

*** อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

violence to increase their self-esteem and happiness in their life.

Keywords: Self-esteem, Girls, Violence, Therapeutic relationship

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงในสถานแรกรับเด็กหญิง เขตภาคกลาง

วิธีการศึกษา: กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรง มีอายุระหว่าง 13-17 ปี จำนวน 60 ราย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 ราย กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดตามแนวคิดทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเพลปลาอ (Peplau) ซึ่งโปรแกรมดังกล่าวได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมจำนวน 8 ครั้งๆ ละ 2 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ต่อเนื่องกัน กลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และ แบบวัดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86 เก็บข้อมูลก่อนการทดลองและหลังการทดลองทันที วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการศึกษา: พบว่า (1) ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของกลุ่มทดลองหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองสูงกว่าก่อนการ

ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($M = 29.73$, $SD = 4.63$; $M = 29.73$, $SD = 4.63$; $t = 3.58$) ($p < .01$)

(2) ค่าเฉลี่ยของผลต่างคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\bar{D}_1 = 3.87$; $\bar{D}_2 = 2.73$; $t = 5.97$) ($p < .001$)

สรุป: การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดสามารถเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองได้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงสามารถนำโปรแกรมไปประยุกต์ใช้เพื่อเป็นทางเลือกในการบำบัดทางหนึ่งให้แก่เด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กหญิงมีความรู้สึกมีคุณค่าภายในตนเองและนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่มีความสุข

คำสำคัญ: ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เด็กหญิง กระทำรุนแรง สัมพันธภาพเพื่อการบำบัด

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการกระทำรุนแรงในเด็กเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยตลอดจนสังคมโลกมาช้านาน และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในปี ปัจจุบันสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กนับเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญ (นันทกา สวัสดิพานิช, 2555) ดังเห็นได้จากสถิติในยุโรปและสหรัฐอเมริกาข้อมูลในปี ค.ศ. 2010 หน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง (U.S. State & Local Child Protective Services - CPS) ได้รับรายงานว่าพบเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงจำนวน 3.3 ล้านราย มีเด็กที่เสียชีวิตจากการถูกกระทำรุนแรง 1,560 ราย สำหรับรายงานของประเทศไทย จากข้อมูลศูนย์พึ่งได้ของกระทรวง

สาธารณสุข ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548-2553 พบว่า ในปี พ.ศ.2548 มีเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงจำนวน 5,886 ราย และเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2553 พบเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง เพิ่มเป็น 13,213 ราย รวมทั้งสิ้น 62,073 ราย โดยในจำนวนนี้ แยกเป็นเด็กหญิง 53,036 ราย เด็กชายจำนวน 9,037 ราย ช่วงอายุที่ถูกกระทำรุนแรงมากที่สุดคือ อายุ 6-18 ปี รูปแบบของความรุนแรงที่เด็กได้รับ มีทั้งการกระทำรุนแรงทางกาย การกระทำรุนแรงทางจิตใจ การกระทำรุนแรงทางเพศ และการถูกปล่อยปละละเลย ซึ่งจากสถิติที่พบสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาการกระทำรุนแรงในเด็กมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นตลอดทุกปี

ผลกระทบจากการกระทำรุนแรงที่มีต่อเด็กหญิงนั้น พบได้ทั้งด้านร่างกาย จิตใจอารมณ์ ตลอดจนด้านพฤติกรรมและความคิด (พรอุษา ประสงค์วรรณะ, 2551) สำหรับผลกระทบด้านร่างกายมีตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงระดับรุนแรง และอาจทำให้ถึงขั้นเสียชีวิตได้ เช่น การเกิดบาดแผล การเกิดโรคทางเพศสัมพันธ์ มีอัตราการป่วยด้วยโรคทางกายมากกว่าคนปกติ สำหรับด้านจิตใจอารมณ์ พฤติกรรมและความคิด พบว่าโลกของเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงจะเต็มไปด้วยความหวาดกลัว สับสน อับอาย และเกิดอารมณ์ด้านลบต่างๆ เกิดความรู้สึกถูกตนเองคิดว่าตนเป็นคนไร้ค่าเป็นคนไม่ดี ไม่มีความสามารถ ความรู้สึกนับถือตนเองเสียไป ไม่ยอมรับตนเอง ไม่สามารถรักตนเองได้ ไม่มีความผูกพันที่มั่นคง ไม่ไว้วางใจบุคคลอื่น โดยเฉพาะในเด็กวัยรุ่นจะพบว่า มีความรู้สึกสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเอง เกิดความเครียด หวาดกลัว วิตกกังวล (Dominguez, Nelke, & Perry, 2001) ร่องรอยจากการถูกกระทำจะนำไปสู่

ปัญหาในการพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตน (Rew, 2002) และจะส่งผลต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดลง (Finkelhor & Browne, 1986) ดังเช่นการศึกษาของเชน (Chen, 2004) ที่ทำการศึกษาถึงผลกระทบจากการถูกกระทำรุนแรงทางเพศของนักเรียนหญิง ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงทางเพศ มีความคิดฆ่าตัวตาย ร้อยละ 20.8 และมีความรู้สึกสิ้นหวัง ไร้ค่า สูงถึงร้อยละ 44.9 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทศนีย์ คนแล, युณี พงศ์จตุรวิทย์, และ มณีนรัตน์ ภาครูป (2553) ที่พบว่า วัยรุ่นที่เคยถูกกระทำรุนแรงทางเพศมาก่อน จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ โดยมองว่าตนเองเป็นสิ่งของที่ชำรุดถูกทำลาย มีตราบาป ซึ่งนำไปสู่อาการซึมเศร้าและพยายามฆ่าตัวตาย จากปัญหาและผลกระทบดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า เด็กกลุ่มนี้ควรได้รับการช่วยเหลือส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เพื่อลดผลกระทบทางลบด้านจิตใจและอารมณ์ ซึ่งความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสำคัญอย่างมากต่อจิตใจ บุคลิกภาพ และการดำรงชีวิต เป็นสิ่งสำคัญที่จะพัฒนาบุคคลไปสู่การเป็นบุคคลโดยสมบูรณ์ (Branden, 1985)

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นไปที่กลุ่มเด็กหญิงที่มีอายุอยู่ในช่วง 13-18 ปี เนื่องจากเกือบ 9 ใน 10 ของเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงทั้งหมดพบว่าเป็นเพศหญิงและครึ่งหนึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี (นันทกา สวัสดิพานิช, 2555) อีกทั้งในเด็กเพศหญิงจะรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำกว่าเด็กเพศชาย (ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา, 2556) ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นจนถึงวัยรุ่นตอนกลาง พบว่า เป็นช่วงวัยที่เหมาะสมแก่การพัฒนาคุณค่าในตนเอง (นิดารัตน์ ชูวิเชียร, 2550) เนื่องจากเป็นวัยที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบหลักของมโนภาพแห่งตน เป็นระยะ

เริ่มแรกของการไม่ยอมรับตนเอง เกิดความสับสน ไม่แน่ใจตนเองไม่ไว้วางใจ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหา หรือผลกระทบต่อภาพแห่งตนที่นำไปสู่การพัฒนาความมีคุณค่าในตนเองได้ และจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าในช่วงของการพัฒนาคุณค่าในตนเองนี้ถ้าเด็กหญิงประสบเหตุการณ์ของความรุนแรง เด็กจะหวาดกลัว คับข้องใจ อับอาย มีอารมณ์ด้านลบต่างๆ มีความรู้สึกว่าเป็นคนไร้ค่า ไม่ดี ไม่มีความสามารถ ความรู้สึกนับถือตนเองเสียไป ไม่ยอมรับตนเอง ไม่สามารถรักตนเองได้ ไม่มีความผูกพันที่มั่นคง ไม่ไว้วางใจบุคคลอื่น จึงเป็นผลให้คุณค่าในตนเองลดลง (นันทกา สวัสดิพานิช, 2555; Chen, 2004; Finkelhor & Browne, 1986)

วิธีการส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง มีด้วยกันหลายวิธี เช่น การทำกิจกรรมบำบัด (จรรยา วัฒนโสภณ, 2554) การให้คำปรึกษากลุ่ม (นิตยา ลินธู, 2547) การใช้ศิลปะบำบัด (นิคาร์ตัน ชูวิเชียร, 2550) การบำบัดทางความคิดและพฤติกรรม และสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด (Ofiaz, Hatipoglu, & Aydin, 2008) ซึ่งเป็นการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ผู้วิจัยในฐานะเป็นพยาบาลวิชาชีพ จึงต้องการที่จะนำแนวคิดการบำบัดทางการพยาบาลมาประยุกต์ในการดูแลส่งเสริมเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงให้มีความรู้สึกคุณค่าในตนเองสูงขึ้นโดยให้มีความเหมาะสมกับลักษณะของเด็กซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางทางด้านอารมณ์และจิตใจ มีการแสดงออกในลักษณะของการไม่เชื่อถือไว้วางใจบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลรอบข้าง กลัวหรือวิตกกังวลต่อการเข้าสังคม มีความยากลำบากในการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนและบุคคลอื่น (Berenson & Anderson,

2006) มองเห็นคุณค่าในตนเองลดลง โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาล คือ ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเพลบลาว (Peplau) มาประยุกต์ใช้ในการบำบัดช่วยเหลือเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงโดยพยาบาลจะใช้ตนเองเป็นเครื่องมือในการบำบัดรักษา อาศัยเทคนิคการสื่อสาร การสังเกต การบันทึก อย่างเหมาะสมในระหว่างการสร้างสัมพันธภาพ จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีการนำทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเพลบลาวมาใช้ในการบำบัดรักษาผู้ป่วยที่ประสบปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจ ดังเช่น การศึกษาของ บีเบอร์ และชาร์ลี (Beeber & Charlie, 1998) ได้ทำการศึกษาผู้ป่วยที่มีอาการซึมเศร้าเพศหญิงอายุระหว่าง 18-35 ปี จำนวน 33 ราย โดยจัดรูปแบบโปรแกรมการช่วยเหลือที่พัฒนามาจากทฤษฎีสัมพันธภาพของเพลบลาวผลการศึกษาพบว่าผู้ที่ได้รับโปรแกรมสัมพันธภาพตามทฤษฎีเพลบลาวมีอาการซึมเศร้าลดลงและความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดของเพลบลาวยังช่วยให้ผู้ป่วยที่ประสบปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ สามารถลดภาวะเครียด ความวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้า อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ช่วยให้พวกเขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (Ofiaz, Hatipoglu, & Aydin, 2008)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าถ้าได้มีการนำแนวคิดทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของเพลบลาว (Peplau) ศึกษากับเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรง จะเหมาะสมและเป็นประโยชน์อย่างมาก สามารถช่วยเหลือเด็กหญิงได้อย่างชัดเจน ตรงกับลักษณะและสภาพปัญหา อีกทั้งช่วยให้เด็กมีความไว้วางใจ

พยายาม กล้าเปิดเผยข้อมูล เกิดการรับรู้เข้าใจ ในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้อย่างถูกต้อง มีประสบการณ์และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดี เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด ทักษะคิดที่มี ต่อตนเองและบุคคลอื่น ทั้งยังสามารถพึ่งพาตนเอง เกิดการยอมรับตนเองและเป็นที่ยอมรับของบุคคล รอบข้าง นำไปสู่ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองที่สูงขึ้นและยังสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือที่มีความหลากหลายมากขึ้น

โดยสรุปความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองลดลง ในเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงในสถานแรกรับ เด็กหญิง เขตภาคกลางเป็นปัญหาที่มีอยู่จริง การทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าเป็น ปัญหาที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยโปรแกรมการบำบัดที่จะใช้ในการช่วยเหลือควรได้รับการออกแบบให้เหมาะสมกับสาเหตุของปัญหาและบริบทที่จะใช้ในการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับวิธีการช่วยเหลือเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงนี้ ยังชี้ให้เห็นว่าโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดสามารถเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองได้ โดยทุกกิจกรรมจะมีการฝึกทักษะและการบ้าน อย่างไรก็ตามการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดทั้งหมด เป็นการศึกษาในต่างประเทศ จึงยังไม่ชัดเจนว่าโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดที่ออกแบบกิจกรรมโดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองจะมีประสิทธิผลในการเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองได้เช่นเดียวกับในต่างประเทศหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกมีคุณค่าใน

ตนเองของเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงก่อนและหลังได้รับโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด

2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด และกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พัฒนามาจากแนวคิดสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดของเพลบลาว (Peplau, 1952) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวถือเป็นรากฐานการพยาบาลด้านจิตเวช (Hargrove, Johnson, Lenhart, & Lucas, 2008) ที่เน้นกระบวนการสร้างสัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเปราะบางทางด้านอารมณ์จิตใจ และรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ โดยพยาบาลใช้ตนเองเป็นเครื่องมือในการบำบัดรักษา อาศัยเทคนิคการสื่อสาร การสังเกต การบันทึก เป็นกระบวนการที่ช่วยให้เด็กหญิงเกิดความเชื่อถือว่าไว้วางใจพยาบาล สร้างความรู้สึกอบอุ่นใจ ปลอดภัย มีความเชื่อมั่นว่าพยาบาลจะเป็นผู้ที่ให้การดูแลช่วยเหลือตนเองได้ (แสงเทียน ธรรมลิขิตกุล, 2550) โดยกระบวนการสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดของเพลบลาว (Peplau, 1952) ประกอบด้วย 4 ระยะ คือ ระยะเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ (orientation phase) ระยะระบุปัญหา (identification phase) ระยะดำเนินการแก้ปัญหา (exploitation phase) และระยะสิ้นสุดสัมพันธภาพ (resolution phase) โดยผู้วิจัยได้นำกระบวนการสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดทั้ง 4 ระยะ มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กหญิง

ที่ถูกกระทำรุนแรง

ในระยะที่ 1 เริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยและเด็กหญิงพบกันครั้งแรกในลักษณะของคนแปลกหน้า ในระยะนี้ผู้วิจัยจะทำความรู้จักคุ้นเคย พร้อมทั้งใช้เทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด เช่น เทคนิคการรู้จักจำได้ (giving information) เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยรู้จักเขา โดยการเรียกชื่อเขาได้ถูกต้อง เทคนิคการให้ข้อมูลข่าวสารเป็นข้อเท็จจริงเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการ เช่น อธิบายให้เด็กหญิงเข้าใจว่าการเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมบำบัดจะทำให้มีสัมพันธภาพที่ดีปรับตัวได้ และรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น เป็นต้น รวมทั้งใช้การสังเกตอย่างละเอียดและรับฟังให้มากที่สุด ด้วยท่าทีที่เป็นมิตร แสดงการเอาใจใส่ การยอมรับ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดความเชื่อถือ ไว้วางใจ และศรัทธาในผู้วิจัย ซึ่งจะเป็ผลดีต่อการสร้างสัมพันธภาพในระยะต่อไป เมื่อสัมพันธภาพก้าวหน้าเข้าสู่ระยะที่ 2 คือระบุปัญหา เป็นระยะของการสำรวจปัญหา และรับรู้ปัญหา ความต้องการพร้อมทั้งหาแนวทางจัดการปัญหาร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและเด็กหญิง โดยผู้วิจัยจะให้การช่วยเหลือเด็กหญิงได้ระบายนามณ์ ความรู้สึก และสำรวจปัญหาที่มารบกวนจิตใจหลังจากที่ถูกกระทำรุนแรง และสะท้อนวิเคราะห์ สภาพอารมณ์ ความรู้สึกต่อตนเองรวมถึงความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นอย่างไร ตลอดทั้งการทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและสามารถระบุทางเลือกในการจัดการกับปัญหาได้ ซึ่งจะช่วยให้เด็กหญิงสามารถเผชิญปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตด้วยจิตใจที่เข้มแข็งมั่นคง จัดการและสามารถหลีกเลี่ยงความรุนแรงของปัญหาได้ มีความเป็นอิสระ

ไม่พึ่งพาใคร โดยผู้วิจัยจะใช้เทคนิคที่ช่วยให้เด็กหญิงได้พูดระบายความรู้สึก อธิบายความคิดความเข้าใจ เช่น เทคนิคการบอกกล่าวสิ่งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็น (sharing observation) เทคนิคการใช้คำพูดในประโยคปลายเปิด (using broad opening statement) เพื่อให้พูดหรือตอบคำถามอย่างกว้างๆ เป็นต้น

เมื่อผู้วิจัยและเด็กหญิงเข้าไปปัญหาตรงกัน สัมพันธภาพจะก้าวไปสู่ระยะที่ 3 คือดำเนินการแก้ปัญหา เป็นระยะที่ผู้วิจัยจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องและส่งเสริมช่วยเหลือให้เด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงเข้าใจ เรียนรู้สถานการณ์ปัญหา และจัดการกับปัญหา เด็กจะรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของบรรยากาศและรับรู้ถึงคุณค่าของสัมพันธภาพ โดยผู้วิจัยจะใช้เทคนิคในการสื่อสาร เช่น การฟัง การสังเกต ทำความเข้าใจยอมรับและแปลความหมายและนำเทคนิคเหล่านั้นมาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้เด็กหญิงเกิดการค้นพบความสามารถตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญและการยอมรับจากบุคคลในครอบครัว นำประสบการณ์เชิงบวกมาปรับใช้ เกิดความชื่นชมและพึงพอใจในตนเอง อีกทั้งเกิดการเรียนรู้ตนเองในอุดมคติและตนเองตามสภาพความเป็นจริง สามารถยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันเพราะผู้ที่สามารถยอมรับตนเองได้จะเป็นผู้ที่มองเห็นคุณค่าในตนเอง (ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา, 2556) เมื่อสัมพันธภาพดำเนินมาถึงระยะที่ 4 ซึ่งถือเป็นระยะสุดท้ายของการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด ในระยะนี้เด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงจะมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของความมีคุณค่าในตนเอง ยอมรับและตระหนักชัดถึงคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น สามารถบอกเล่าและดูแลตนเองได้อิสระ โดยไม่ต้องรับความช่วยเหลือ

จากผู้วิจัย ซึ่งจะเป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กหญิงเกิดการเรียนรู้และพัฒนา มีการเปลี่ยนแปลงความคิดความรู้สึก ทักษะคติในเชิงบวก รับรู้ถึงคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น เกิดความสมดุลทางอารมณ์ ถือเป็นความสำเร็จของการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด (สัมพันธ มณีรัตน์, 2546)

คำถามการวิจัย

1. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงก่อนและหลังการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดแตกต่างกันหรือไม่
2. ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงในกลุ่มที่ได้รับการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดจะมีความแตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงที่ได้รับการบำบัดสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด
2. ผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงก่อนและหลังได้รับโปรแกรม ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการบำบัดและกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) ชนิด 2 กลุ่ม วัคก่อนและหลังการทดลอง (two group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาคือเด็กหญิงวัยรุ่นอายุระหว่าง 13-17 ปีที่ถูกกระทำรุนแรง โดยเข้ารับอุปการะในสถานแรกรับเด็กหญิงในเขตภาคกลาง ข้อมูลสถิติใน ปี 2556 พบว่ามีจำนวน 294 ราย

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ เด็กหญิงวัยรุ่นอายุระหว่าง 13-17 ปี ที่ถูกกระทำรุนแรง โดยเข้ารับอุปการะในสถานแรกรับเด็กหญิงเขตภาคกลาง จำนวน 2 แห่ง ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 60 ราย เป็นกลุ่มทดลอง 30 รายและกลุ่มควบคุม 30 ราย โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. เกณฑ์ในการคัดเลือก ได้แก่ 1) สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้ 2) มีความสมัครใจและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย 3) มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์สามารถรับรู้ วันเวลา และสถานที่ได้ดี และ 4) มีระยะเวลาพักอาศัยในสถานแรกรับโดยอยู่ในช่วงพ้นระยะวิกฤต 2. เกณฑ์ในการคัดออก ได้แก่ มีประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตเวชหรือมีความผิดปกติทางสมองไม่สามารถเรียนรู้ได้ และ 3. เกณฑ์ในการยุติการศึกษาวิจัย ได้แก่ 1) แสดงความจำนงขอยกออกจากโครงการวิจัย 2) ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยได้ทุกครั้งและ 3) ย้ายบ้านหรือย้ายออกจากสถานแรกรับเด็กหญิง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชุดที่ 1 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยสร้างจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม สถานภาพ

สมรสของบิดามารดา สัมพันธภาพภายในครอบครัว และบุคคลที่มีความสนิทมากที่สุด 2) แบบวัดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก (Rosenberg, 1965) โดยแบบวัดชุดนี้ พักตร์วิไล ศรีแสง (2546) ได้ใช้เทคนิคการแปลย้อนกลับ (back -translation) และได้รับอนุญาตให้ใช้เพื่อการศึกษาวิจัยได้ แบบวัดประกอบด้วยข้อความที่มีความหมายทางบวก จำนวน 5 ข้อ และข้อความที่มีความหมายทางลบ จำนวน 5 ข้อ โดยลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยการศึกษาที่ผู้วิจัยนำแบบวัดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองไปทดลองใช้กับเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ณ สถานสงเคราะห์เด็กหญิงจังหวัดสระบุรี และได้มาทำการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ .86

ชุดที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ โปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาดารานเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดตามแนวคิดทฤษฎีของ เฟลบลาว การให้คำปรึกษา และแนวความคิดเกี่ยวกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง โดยผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามหลักฐานเชิงประจักษ์ด้วยกระบวนการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบและผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และนำไปทดลองใช้ (try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย โปรแกรมสัมพันธภาพ ประกอบด้วย 8 กิจกรรม คือ

กิจกรรม ครั้งที่ 1 สร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัย

แนะนำตนเอง ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วมโปรแกรมและให้เด็กหญิงแนะนำตนเองผ่านทางภาพวาดที่สะท้อนความเป็นตัวตน

กิจกรรม ครั้งที่ 2 นี้คือปัญหา ให้เด็กหญิงได้ระบายอารมณ์ ความรู้สึก ความทุกข์ใจ ความมีคุณค่าและสำรวจความรู้สึกที่เป็นปัญหา โดยผู้วิจัยและเด็กหญิงจะทำความเข้าใจปัญหาให้ตรงกัน เรียบเรียง ลำดับความสำคัญของปัญหา และวางแผนแก้ไขปัญหาร่วมกัน

กิจกรรม ครั้งที่ 3 รู้จักตนเอง ให้เด็กหญิงเรียนรู้ตนเองในอุดมคติ และตนเองตามสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน เกิดการตระหนักชัดในความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สามารถยอมรับตนเอง โดยการมองผ่านภาพดอกไม้

กิจกรรมครั้งที่ 4 มองอย่างภาคภูมิใจให้เด็กหญิงดูวีดิทัศน์ที่เกี่ยวกับคุณค่าในตนเอง และนำเรื่องราวความภาคภูมิใจของตนมาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์

กิจกรรม ครั้งที่ 5 เปลี่ยนแปลงจากประสบการณ์ ผีตกตะกอนการรับรู้ต่อตนเองจากบุคคลอื่นในเชิงบวก และฝึกการปรับเปลี่ยนการรับรู้ตนเองเพื่อเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

กิจกรรม ครั้งที่ 6 วันแห่งความสำเร็จ ดูวีดิทัศน์ความสำเร็จ และฝึกวางแผนเป้าหมายในชีวิต สิ่งที่ยากเป็น เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในศักยภาพของตนอันนำไปสู่การรับรู้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง

กิจกรรม ครั้งที่ 7 คนสำคัญ เรียนรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อครอบครัว

กิจกรรม ครั้งที่ 8 ก่อนจากกันขอสัญญา

การดำเนินการวิจัยและการเก็บข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง เดือนมิถุนายน โดยประกอบด้วย ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอรับการพิจารณา จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 สาขาวิทยาศาสตร์ และเมื่อโครงการได้รับการรับรอง ผู้วิจัยจึงทำ หนังสือเพื่อขอทดลองใช้เครื่องมือ ในสถาน สงเคราะห์เด็กหญิง จังหวัดสระบุรี จำนวน 30 ราย

1.2 ดำเนินการคัดเลือกสถานแรกรับ เด็กหญิงตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อให้สถานแรกรับ เด็กหญิงมีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด คือ เป็น สถานแรกรับที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ มีการดูแลช่วยเหลือ เด็กหญิงในลักษณะเดียวกัน คือ เป็นเด็กหญิงที่ถูก กระทำรุนแรงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เพศ และการ ปลอ่ยปละละเลยทอดทิ้ง มีระยะเวลาเฉลี่ยในการ พักอาศัยอยู่ในสถานแรกรับ ประมาณ 4-7 เดือน มีการจัดรูปแบบการดูแลช่วยเหลือในลักษณะ คล้ายคลึงกัน แต่ทั้ง 2 แห่ง ยังไม่มีการจัดรูปแบบ โปรแกรมส่งเสริมความรู้สึกรักคุณค่าในตนเอง จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ด้วยการ จับสลากเลือกสถานแรกรับ ครั้งที่ 1 เป็นกลุ่ม ทดลอง และสถานแรกรับ ครั้งที่ 2 เป็นกลุ่มควบคุม แล้วจึงทำหนังสือเพื่อขออนุญาตใช้สถานที่และ เก็บรวบรวมข้อมูล และเมื่อได้รับการอนุญาต ผู้วิจัยจึงเข้าไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตามเกณฑ์คัดเลือก และจึงดำเนินการสุ่มกลุ่ม ตัวอย่างแบบง่าย จนได้กลุ่มทดลอง 30 ราย และ

กลุ่มควบคุม 30 ราย พร้อมทั้งดำเนินการขอความ ยินยอมในการเป็นกลุ่มตัวอย่างของเด็กและผู้ดูแล ตามกฎหมาย และในการศึกษาครั้งนี้ มีผู้ช่วยผู้วิจัย จำนวน 2 ราย ผู้ช่วยผู้วิจัยได้รับการเตรียมจากผู้วิจัย ในการเก็บข้อมูลและช่วยอำนวยความสะดวก ในการทำกลุ่ม

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 กลุ่มทดลอง

2.1.1 ผู้วิจัยเข้าพบกับกลุ่มตัวอย่าง และผู้อำนวยการสถานแรกรับ เพื่อแนะนำตัว และชี้แจงวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งให้สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ที่จะตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยด้วยตนเอง โดยไม่มี การบังคับและจะต้องมีการลงนามในใบยินยอม เข้าร่วมวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษรผู้วิจัยดำเนินการ ขออนุญาตลงนามใบยินยอมจากผู้อำนวยการ สถานแรกรับ โดยผู้ปกครองหรือผู้ดูแลหลักต้อง ลงนามอนุญาต ถ้าผู้ปกครองหรือผู้ดูแลหลัก ไม่อนุญาตผู้วิจัยจะไม่นำมาเข้าร่วมโครงการวิจัย

2.1.2 ผู้ช่วยผู้วิจัยเก็บข้อมูลก่อน การทดลอง (pre-test) หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการ นัดหมายเพื่อดำเนินการวิจัย โดยจะใช้เวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ ต่อเนื่องกัน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 8 กิจกรรม และเมื่อเสร็จสิ้น การทดลอง จะทำการเก็บแบบวัดความรู้สึกรักคุณค่าในตนเองทันที

2.2 กลุ่มควบคุมจำนวน 30 รายซึ่งอาศัย อยู่คนละแห่งกับกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการ ขออนุญาตลงนามใบยินยอมจากผู้อำนวยการ สถานแรกรับ และเข้าไปดำเนินการขอความ ยินยอมเก็บข้อมูลกับกลุ่มควบคุมและให้ลงนาม ในใบยินยอมก่อนเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้น จึงให้ทำการตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และ

ทำแบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองครั้งแรก ก่อนการทดลอง (pre-test) และจึงนัดหมายการเข้ามาพบหลังการดำเนินโปรแกรมในกลุ่มทดลองเสร็จสิ้นเพื่อทำแบบวัดความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (post-test) อีกครั้ง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทำวิจัยในมนุษย์ โดยได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 3 ผู้วิจัยตระหนักถึงสิทธิและเคารพในความเป็นบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง การป้องกันผลเสียและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงข้อมูลในการวิจัยและเน้นชัดถึงการรักษาความลับ ซึ่งในการรวบรวมข้อมูลไม่มีการระบุชื่อหรือที่อยู่ของผู้ให้ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ในภาพรวมและข้อมูลที่ได้อาจใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้นภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการวิจัย

ผู้วิจัยมีความประสงค์จะนำโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดไปใช้ในกลุ่มควบคุม แต่เนื่องจากกลุ่มควบคุมไม่สะดวกในการเข้าร่วมโปรแกรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคล และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square test) และสถิติ t-test กำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 60 ราย ส่วนใหญ่มีคุณสมบัติทั่วไปที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน ยกเว้นในด้านของบุคคลที่มีความสนิทมากที่สุด พบว่า มีความแตกต่างกัน (ตารางที่ 1 และ 2)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามระดับการศึกษา สถานภาพสมรสของบิดามารดา และสัมพันธภาพภายในครอบครัว (n = 60)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n = 30)		กลุ่มควบคุม (n = 30)		χ^2
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ระดับการศึกษา					6.83 ^{ns}
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0	0.0	4	13.3	
ประถมศึกษา	7	23.3	6	20.0	
มัธยมศึกษาตอนต้น	19	63.3	14	46.6	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	4	13.3	4	13.3	
ปวช	0	0.0	1	3.3	
ปวส	0	0.0	1	3.3	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n = 30)		กลุ่มควบคุม (n = 30)		χ^2
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
สถานภาพสมรสของบิดามารดา					
อยู่ด้วยกัน	10	33.3	11	36.6	4.22 ^{ns}
แยกกันอยู่	4	13.3	9	30	
หย่าร้าง	5	16.6	5	16.6	
เสียชีวิต	11	36.6	5	16.6	
สัมพันธภาพภายในครอบครัว					
อยู่ด้วยกันอย่าง-ราบรื่น	18	60	9	30	6.97 ^{ns}
ทะเลาะกันบ้าง	8	26.6	11	36.6	
ทะเลาะกันบ่อยครั้ง	0	0.00	2	6.66	
ทะเลาะพร้อมกับการใช้กำลัง	3	10	5	16.6	
อื่นๆ	1	3.3	3	10	
บุคคลที่มีความสนิทมากที่สุด					
มี	30	100	19	63.3	13.46 ^{***}
ไม่มี	0	0.0	11	36.6	

Ns = non significant, ***p <.001

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามอายุและเกรดเฉลี่ย สะสม (n = 60)

ข้อมูลทั่วไป	กลุ่มทดลอง (n = 30)		กลุ่มควบคุม (n = 30)		t
	M	SD	M	SD	
อายุ (พิสัย 13-17 ปี)					
อายุเฉลี่ย	15.73	1.11	15.30	1.44	1.30 ^{ns}
เกรดเฉลี่ยสะสม (พิสัย 0.00-4.00)					
เกรดเฉลี่ยสะสม	2.91	.52	2.61	.81	1.69 ^{ns}

ns = non significant

2. ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองของเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงที่ได้รับโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง (n = 30)

กลุ่มทดลอง (n=30)	M	SD	t
ก่อนการทดลอง	29.73	4.63	3.58**
หลังการทดลอง	33.60	2.98	

**p <.01

3. ผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า ภายหลังจากทดลองกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อ

การบำบัดมีผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองแตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบผลต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองก่อนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 60)

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง (n = 30)			กลุ่มควบคุม (n = 30)			t
	M	SD	\bar{D}_1	M	SD	\bar{D}_2	
ก่อนการทดลอง	29.73	4.63		24.30	5.80		
หลังการทดลอง	33.60	2.98	3.87	27.03	5.22	2.73	5.97***

***p <.001

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าภายหลังจากเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงได้รับโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมและแตกต่างกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดเป็นโปรแกรมที่สามารถเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองได้ ซึ่งก่อนการทดลองกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดกับกลุ่มที่ได้รับการดูแลตามปกติมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กหญิงที่ถูก

กระทำรุนแรงในทั้งสองกลุ่ม ยังคงมีความรู้สึกในทางลบต่อตนเอง ต่อสังคมรอบตัว เด็กหญิงจะมีการตัดสินใจคุณค่าของตนเองแตกต่างไปจากเด็กคนอื่น รู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ยอมรับของครอบครัวหรือสังคม เกิดความรู้สึกผิด ไม่แน่ใจ มีความสับสนไม่เข้าใจหรือยอมรับตนเอง ส่งผลให้มองภาพลักษณ์ตนเองในทางลบ และนำมาซึ่งความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองที่ลดลง (Finkelhor & Browne, 1986) ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ โรเซนเบิร์ก (Rosenberg, 1965) ที่อธิบายว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าของตนเองจากความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองทั้ง

ในเรื่องของการประสบความสำเร็จ ความล้มเหลว การปฏิเสธตนเองการยอมรับตนเองการพึ่งพาตนเอง ตลอดจนการได้รับการยอมรับจากครอบครัวและสังคม (Rosenberg, 1965)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด ที่มีการพัฒนาและประยุกต์ตามแนวคิดการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดของเพลปลาว (Peplau, 1952) มาใช้ในกลุ่มเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรง โดยผู้วิจัยใช้บทบาทของการเป็นพยาบาลจิตเวชที่ได้รับการฝึกฝนและมีความเชี่ยวชาญ มีการใช้เทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด ทั้งนี้เพื่อให้เด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงได้มีการระบายอารมณ์ความรู้สึกที่คับข้องใจ เกิดความเข้าใจในอารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รับรู้และเข้าใจในปัญหาสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีการกล้าแสดงออกที่มากขึ้น อีกทั้งยังตระหนักถึงความสามารถของตนเองสามารถนำประสบการณ์เชิงบวกมาปรับใช้เกิดการชื่นชม เชื่อมั่นและยอมรับตนเอง ทำให้ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น โดยรูปแบบของโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดจะประกอบไปด้วยระยะในการบำบัด 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพ โดยการทำความรู้จักคุ้นเคย พร้อมทั้งใช้เทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด เช่น การเรียกชื่อเล่น การอธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการเข้าร่วมวิจัย เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังให้เด็กหญิงแนะนำตนเองผ่านทางกรวาดภาพระบายสี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นความสนใจและทำให้เด็กหญิงรู้สึกผ่อนคลาย นำไปสู่การไว้วางใจในการระบายความรู้สึก ระหว่างกิจกรรมมีการชื่นชมปรบมือให้กำลังใจ เป็นการแสดงออกถึงการ

ยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดความสนิทสนม เชื่อถือไว้วางใจทั้งต่อผู้วิจัยและต่อเพื่อนสมาชิก และยังเป็นผลดีต่อการสร้างสัมพันธภาพในระยะต่อไป (นิครัตน์ ชูวิเชียร, 2550) ในระยะที่ 2 คือระยะระบุปัญหา ผู้วิจัยให้เด็กหญิงทำกิจกรรม “นี่คือปัญหา” โดยผู้วิจัยจะให้การช่วยเหลือเด็กหญิงได้ระบายอารมณ์ ความรู้สึก และสำรวจปัญหาที่มารบกวนจิตใจหลังจากที่ถูกกระทำรุนแรง และสะท้อนวิเคราะห์ สภาพอารมณ์ความรู้สึกต่อตนเองรวมถึงความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเป็นอย่างไร ซึ่งปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือการรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ไม่เป็นที่ยอมรับของบุคคลรอบข้าง ภายหลังจากดำเนินกิจกรรมพบว่า เด็กหญิงมีความเข้าใจในปัญหาของตนเองมากขึ้น ค้นหาสาเหตุของปัญหา สามารถระบุทางเลือกในการเผชิญและจัดการกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม ระบุว่าตนเองมีศักยภาพที่จะจัดการกับปัญหาได้ด้วยจิตใจที่เข้มแข็งและมั่นคง

เมื่อสัมพันธภาพดำเนินเข้าสู่ระยะที่ 3 คือระยะดำเนินการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นช่วงการพัฒนาวิธีจัดการกับปัญหา คือความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำในระยะนี้ ผู้วิจัยจะช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กหญิงเสริมสร้างการตระหนักรู้คุณค่าในตนเอง โดยฝึกให้เด็กหญิงค้นพบความสามารถตนเอง รู้จักและยอมรับตนเองทั้งในอุดมคติและตนเองตามสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ดังเช่นในกิจกรรมที่ 3 คือ “การรู้จักตนเอง” ผู้วิจัยให้เด็กหญิงบอกเล่าถึงการรับรู้ตัวตนที่เป็นจริง และบอกเล่าถึงตัวตนในอุดมคติหรือตัวตนที่ตนเองต้องการ จากนั้นจึงสอบถามถึงความต้องการและวิธีการปรับเปลี่ยนตัวตนทั้งสอง (ตัวตนในอุดมคติหรือตัวตนที่ตนเองต้องการ) ให้มีความสอดคล้องกัน ซึ่งพบว่าเด็กหญิง

แต่ละรายมีความต้องการที่จะให้ตนเองในอุดมคติ และตนเองตามสภาพความเป็นจริงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และต้องการที่จะทำให้ภาพในอุดมคติเป็นความจริง เพราะเมื่อหากทำสำเร็จก็จะก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ยอมรับในความ สามารถ มีความมั่นใจในตนเอง ประสบความสำเร็จ รับรู้ว่าคุณค่า (ฉวีวรรณ สัตยธรรม, 2556) ดังเช่นแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers, 1951) ที่อธิบายว่า การรู้จักและยอมรับตนเองจะทำให้มองเห็นคุณค่าในตนเองและเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง อยู่เสมอ นอกจากนี้ในกิจกรรมที่ 4 คือ “มองอย่างภาคภูมิใจ” ผู้วิจัยยังส่งเสริมให้เด็กหญิงได้บอกเล่า และแสดงความสามารถของตนเอง ภายหลังจากดำเนินกิจกรรม พบว่าเด็กหญิงจำนวนมากมีความสามารถที่โดดเด่นกันออกไป เช่น การร้องเพลง การเล่นดนตรี การสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ เป็นต้น แต่ขณะเดียวกันพบว่าส่วนใหญ่ยังมีความ เินอาย ไม่มั่นใจที่จะออกมาแสดงความสามารถ แต่เมื่อเพื่อนสมาชิกช่วยกันปรบมือให้กำลังใจเพื่อ แสดงถึงความเชื่อมั่นและยอมรับ เด็กหญิงก็กล้าที่จะออกมาโชว์ความสามารถของตน โดยภายหลัง เด็กหญิงมีรอยยิ้มและความมั่นใจมากขึ้น เกิดเป็น ความชื่นชมและพึงพอใจในตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ บรู๊ค (Brooks, 1992) ที่กล่าวว่า การสนับสนุนให้กำลังใจต่อกัน การให้ข้อมูลย้อนกลับ ทางบวกจะทำให้บุคคลเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมองตนเองในเชิงบวก มากขึ้น

และเมื่อสัมพันธภาพดำเนินมาถึงระยะสุดท้าย คือ ระยะสิ้นสุดสัมพันธภาพ เด็กหญิงจะ ได้ดำเนิน“กิจกรรมครั้งที่ 8 ก่อนจากกันขอสัญญา” ในระยะนี้เด็กหญิงได้ร่วมกันสรุปและทบทวนสิ่งที่

ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผ่านมา ซึ่งเด็กหญิง ประเมินว่าตนเองได้รับสาระความรู้และคุณค่าจาก การเข้าร่วมโปรแกรม ได้ฝึกทักษะต่างๆ เช่น การ สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ฝึกการปรับ เปลี่ยนทัศนคติในการมองด้านบวก ฝึกทักษะการ จัดการกับปัญหาและจะนำทักษะเหล่านี้ไปปรับใช้ เมื่อพบปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต นอกจากนี้ เด็กหญิงยังรู้สึกสนุกสนาน กล้าแสดงออกมากขึ้น ได้ระบายความทุกข์ รู้สึกสบายใจขึ้น เข้าใจตนเอง เข้าใจรอบครัวและบุคคลอื่นมากขึ้น รู้สึกว่า ตนเองมีความสำคัญ มีความสามารถ มีความหวัง มีเป้าหมายที่ชัดเจน และตนก็จะทำได้เหมือน เป้าหมายที่วางแผนไว้ เพื่อให้ตนเองนั้นมีคุณค่า ไม่ต่างจากบุคคลอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ประสิทธิภาพของโปรแกรมสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด ของ เทอเรีย มาร์ซอพ ด้รักเกอร์ และสตรีกแลนด์ (Tourey, Martsolf, Draucker, & Strickland, 2008) ที่ทำการศึกษาผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง ทางเพศ ด้วยกระบวนการสร้างสัมพันธภาพตาม แนวคิดทฤษฎีเพลบลาว ผลการศึกษาพบว่าเหยื่อ ของความรุนแรงเข้าใจถึงปัญหาสามารถฟื้นตัวจาก ความรุนแรงได้เร็ว และสามารถที่เติบโตและเรียนรู้ การช่วยเหลือบุคคลอื่นได้ นอกจากนี้ยังพบว่า สัมพันธภาพเพื่อการบำบัดของเพลบลาวยัง ช่วยให้ผู้ป่วยที่ประสบปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ สามารถลดภาวะเครียด ความวิตกกังวล และภาวะ ซึมเศร้า อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดี กับบุคคลอื่น ช่วยให้ผู้ที่ประสบปัญหามีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น (Ofiaz, Hatipoglu, & Aydin, 2008)

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า โปรแกรม สัมพันธภาพเพื่อการบำบัดทั้ง 4 ระยะ คือ ระยะ เริ่มต้น ระยะระบุปัญหา ระยะดำเนินการแก้ปัญหา

และระยะสิ้นสุดสัมพันธ์ภาพ ทำให้เด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงเกิดความไว้วางใจและสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น มีการกล้าแสดงออก เปิดเผยตนเอง รับรู้ปัญหาและมีแนวทางจัดการกับปัญหา มีการยอมรับตนเองตามความเป็นจริง มองเห็นปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวเกิดความเข้าใจยอมรับในครอบครัวของตนเอง ปรับเปลี่ยนความรู้สึกในเชิงลบให้เป็นความรู้สึกเชิงบวก รู้สึกตนเองมีความสำคัญ มีความหวัง รู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ส่งผลให้เด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงเกิดการยอมรับนับถือตนเอง ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าในสังคม ดังนั้นเด็กหญิงที่ถูกกระทำรุนแรงที่ได้รับโปรแกรมสัมพันธ์ภาพเพื่อการบำบัดจึงมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นภายหลังการดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้นลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

การใช้สัมพันธ์ภาพเพื่อการบำบัดจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ความชำนาญในการสื่อสารเพื่อการบำบัด ดังนั้นผู้จะนำโปรแกรมสัมพันธ์ภาพเพื่อการบำบัดไปใช้ ควรได้รับการฝึกฝน เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะที่ดีที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบำบัด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำโปรแกรมสัมพันธ์ภาพเพื่อการบำบัดไปใช้กับกลุ่มเด็กหญิงอื่นๆ ที่รู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำ เช่น กลุ่มเรื้อรัง กลุ่มที่ปัญหาซึมเศร้า มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย เป็นต้น

2.2 ปัญหาความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำยังสามารถพบได้ในเด็กเพศชาย จึงควรมีการนำ

โปรแกรมไปใช้ในกลุ่มเด็กเพศชายเพื่อเพิ่มความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เช่น ถูกกระทำรุนแรงในสถานพินิจ เป็นต้น

2.3 ควรทำการติดตามผลหลังการทดลอง เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าเด็กหญิงยังคงมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในระดับสูง และสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากโปรแกรมไปใช้ได้แม้เวลาผ่านไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ ครอบครัว เจ้าหน้าที่และเด็กหญิงกลุ่มตัวอย่างในสถานแรกรับเด็กหญิงบ้านชัยฤทัยพร สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการและสถานสงเคราะห์เด็กหญิงจังหวัดสระบุรี ตลอดจนทุนสนับสนุนการวิจัยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้งานวิจัยนี้เกิดประโยชน์และสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

จริยา วัฒนโสภณ. (2554). ผลการทำกิจกรรมบำบัดต่อความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองและภาวะซึมเศร้าของเด็กวัยรุ่นหญิงที่ถูกทารุณกรรม. *วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย*, 5(3), 40.

ฉวีวรรณ สัตยธรรม. (2556). *การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต เล่มที่ 1*. นนทบุรี: ธินาเพรส.

ชัยวัฒน์ วงศ์อาษา. (2556). *การเห็นคุณค่าในตนเอง*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2557, จาก <http://ns2.ph.mahidol.ac.th/phklb/detail/index/909>

- ทัศนีย์คนเล, ยูนิ ฟงศ์จตุรวิทย์และมณีนรัตน์ ภาครูป. (2553). *ประสบการณ์ของการถูกทารุณกรรมทางเพศในวัยรุ่นหญิง*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทกา สวัสดิพานิช. (2555). ความรุนแรงต่อเด็ก: ความท้าทายใหม่สำหรับพยาบาล. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, 26(1), 101-109.
- นิตารัตน์ ชูวิเชียร. (2550). *ผลของศิลปะบำบัดต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กวัยรุ่นที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิตยา สิ้นธุ. (2547). *ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวของโอดเซนต่อการเสริมสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของเด็กหญิงที่ถูกทารุณกรรม*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขาสุขภาพจิตและจิตเวช, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พรอุษา ประสงค์วรรณะ. (2551). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์การถูกระทำรุนแรงของเด็กที่เข้ารับบริการของศูนย์ช่วยเหลือเด็ก ในโรงพยาบาล เขตจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขาจิตเวชและสุขภาพจิต, คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์พึ่งได้กระทรวงสาธารณสุข. (2553). *สข.ชี้แนวโน้มการกระทำ ความรุนแรงต่อเด็กและสตรีเพิ่มสูงขึ้น*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2556, จาก www.mcot.net/site/content?id=50b1b933150ba061c0000e1
- สัมพันธ์ มณีนรัตน์. (2546). *ผลของการใช้โปรแกรมเสริมสร้างพลังอำนาจและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดต่อคุณภาพชีวิตผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช, คณะพยาบาลศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงเทียน ธรรมลิขิตกุล. (2550). *ข้อควรรู้สำหรับพยาบาลที่ดูแลเด็กถูกทารุณกรรมทางเพศ*. *วารสารการพยาบาล*, 9(1), 102-115.
- Berenson, K. R., & Anderson, S. M. (2006). Childhood physical and emotional abuse by a parent: Transference effects in adult interpersonal relations. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32, 1509-1522.
- Beeber, L S., & Charlie, M. L. (1998). Depressive symptom reversal for women in a Primary Care Setting: A Pilot Study. *Archives of Psychiatric Nursing*, 12(5), 247-254.
- Branden, N. (1985). *Honoring the self*. Los Angeles, CA: Bantam Books.
- Brooks, R. B. (1992). Self-esteem during the school years. *Pediatric Clinics of North America*, 39(3), 537-551.
- Chen, J. Q., Dunne, MP., & Han, P. (2004). Child sexual: a study of among 892 female students of a medical school. *Chinese Journal of Pediatrics*, 42(1), 39-43.
- Dominguez, R. Z., Nelke, C. F., & Perry, B. D. (2001). *Sexual abuse of children its psychosomatic consequences*. Barring, MA: Berkshire Publishing Group Great.

- Finkelhor, D., & Browne, A. (1986). *In a sourcebook on childhood sexual abuse*. Thousand Oak: Sage.
- Hargrove, Johnson, Lenhart, & Lucas. (2008). *Peplau's theory of interpersonal relations research with patients experiencing traumatic events*. Ferris State University.
- Oflaz, F. & Aydin, H. (2008). Effectiveness of psychoeducation intervention on post-traumatic stress disorder and coping styles of earthquake survivors. *Journal of Clinical Nursing*, 17(5), 677-87.
- Peplau, H. E. (1952). *Interpersonal relations in nursing: A conceptual frame of reference for psychodynamic nursing*. New York: Springer.
- Rew, L. (2002). *The adolescent in psychiatric mental health nursing*. United States: Delmar.
- Roger, C.R. (1951). *Client center therapy*. Boston: Houghton Mifflin.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Middletown, CT: Wesleyan University.
- Tourey, T. J., Martsolf, D. S., Draucker, C. B., & Strickland, K. B. (2008). Hildegard Peplau's theory and the health care encounters of survivors of sexual violence. *Journal of American Psychiatric Nurses Association*, 14(2), 136-43.